

7. Пометун, О.І., Пироженко, Л.В. (2003). Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: методичний посібник. А.С.К., 2004. 192 с.
8. Тищенко, М.А. (2020). Переваги та недоліки використання платформ дистанційного навчання. International scientific e-journal ЛОГОΣ, 16. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.16.60.html>

DOI 10.70286/ISU-29.10.2025.008

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

Мойко Оксана Степанівна

кандидат педагогічних наук, доцент

Кафедра фундаментальних дисциплін початкової освіти

Будзович Вікторія Ігорівна

здобувач вищої освіти магістерського рівня

Факультет початкової освіти та мистецтва

Дрогобицький державний педагогічний університет

ім. І. Франка, Україна

Сучасна система освіти перебуває на етапі активної трансформації, зумовленої швидким розвитком інформаційних технологій та їх інтеграцією у навчальний процес. Особливе місце серед інноваційних методів займають мультимедійні технології, які поєднують текстову, графічну, аудіо- та відеоінформацію, створюючи умови для різнобічного сприйняття навчального матеріалу. У початковій школі, де закладаються основи навчальної мотивації, роль мультимедіа є особливо важливою, адже саме вони здатні стимулювати пізнавальну активність учнів, викликати інтерес та сприяти глибшому засвоєнню знань [2].

Проблема розвитку пізнавальної активності молодших школярів на сучасному етапі набуває особливого значення. В умовах інформаційного суспільства школярі щодня стикаються з величезним потоком інформації, і від того, наскільки ефективно вони зможуть навчитися її сприймати, аналізувати та використовувати, залежить їхня подальша успішність. Традиційні методи навчання вже не завжди відповідають потребам нового покоління дітей, які з раннього віку звикають до використання гаджетів і цифрових ресурсів. Використання мультимедійних технологій у навчанні не лише підвищує інтерес до предмету, але й сприяє розвитку критичного мислення, уяви, самостійності у здобутті знань [3].

Вивчення мультимедійних технологій у освітньому процесі початкової школи є важливим, враховуючи встановлення цілей уроку, вимоги сучасних педагогічних стандартів та навчальних програм, вікові й психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку [2]. З метою покращення навчальної діяльності використання мультимедійних технологій, таких як відео, аудіо, інтерактивні програми, є важливим, адже дозволяє легше й ефективніше засвоювати необхідну інформацію.

Проблему розвитку пізнавальної активності школярів досліджували такі відомі науковці, як Л. Виготський, В. Давидов, П. Гальперін, які підкреслювали значення активної навчальної діяльності у формуванні особистості. Питання використання інформаційно-комунікаційних технологій у початковій школі висвітлювали сучасні педагоги (О. Пометун, Н. Морзе, Н. Мойсеюк). Дослідження доводять, що інтеграція мультимедійних засобів у навчальний процес сприяє кращому засвоєнню матеріалу, підвищенню мотивації до навчання та формуванню стійкої навчальної активності. Проте питання оптимального використання мультимедіа саме на уроках інформатики в початковій школі залишається відкритим і потребує подальшого наукового обґрунтування.

Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі початкової школи вимагає врахування низки факторів:

- особливості психофізіологічного розвитку учнів молодшого шкільного віку;
- особливості навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів;
- дидактичний потенціал мультимедійних технологій, орієнтованих на початкову школу;
- особливості використання мультимедіа у навчанні;
- вимоги до впровадження мультимедіа у навчальному процесі початкової школи (вимоги до влаштування й обладнання комп'ютерних класів; до організації роботи молодших школярів з мультимедіа продуктами; ергономічні вимоги до мультимедіа продуктів; вимоги до змісту навчального матеріалу в електронному ресурсі) [2].

Мультимедійні технології у сучасному освітньому процесі постають не лише як допоміжний засіб, а як повноцінний інструмент, що здатний трансформувати характер навчальної діяльності молодших школярів. Їхнє застосування в початковій школі, зокрема на уроках інформатики, надає змогу поєднати різні види діяльності учнів – слухання, спостереження, практичні дії, творчу роботу – в єдиний освітній процес, що створює передумови для активного засвоєння знань.

Особливістю мультимедійних технологій є те, що вони забезпечують багатоканальне сприйняття навчальної інформації. Дитина молодшого шкільного віку, яка ще тільки вчиться концентрувати увагу, значно краще запам'ятовує матеріал, коли він подається не лише словесно, але й супроводжується зображеннями, анімаціями, відео та звуковими ефектами.

Поєднання різних форм подачі матеріалу дозволяє учням глибше зануритися у навчальну ситуацію, що, у свою чергу, стимулює їхню пізнавальну активність.

Важливим є й мотиваційний аспект. Використання мультимедійних засобів викликає у дітей інтерес та позитивні емоції, адже навчальний матеріал набуває для них більшої яскравості, наочності й привабливості. Молодші школярі сприймають урок не як примусову діяльність, а як захопливий процес пізнання, де знання подаються у формі, близькій до їхнього повсякденного цифрового досвіду. Це створює умови для формування внутрішньої навчальної мотивації, що є значним кроком у розвитку їхньої самостійності [1].

Окрім того, мультимедійні технології відкривають можливість для реалізації інтерактивного підходу до навчання. На уроках інформатики діти можуть не лише сприймати інформацію, але й активно взаємодіяти з нею – розв'язувати завдання за допомогою інтерактивних програм, створювати власні проекти, досліджувати навчальний матеріал у цифровому середовищі. Такі форми діяльності розвивають критичне мислення, вчать учнів аналізувати інформацію, робити висновки та шукати власні рішення.

Не менш важливим є і те, що мультимедійні засоби сприяють індивідуалізації навчання. Учитель може варіювати рівень складності завдань, використовуючи різні мультимедійні ресурси, що дозволяє враховувати особливості кожного учня. Це забезпечує підтримку слабших школярів і водночас дає можливість більш здібним дітям розвиватися швидшими темпами. Таким чином, мультимедіа створює умови для диференційованого підходу, що особливо важливо в початковій школі.

Суттєвою перевагою мультимедійних технологій є також їхній творчий потенціал. Учні мають змогу не лише споживати готовий матеріал, а й створювати власні мультимедійні продукти – презентації, прості анімації, електронні малюнки чи невеликі інтерактивні проекти. Така діяльність сприяє розвитку креативності, ініціативності та комунікативних навичок, оскільки часто виконується у груповій формі, де важливими є співпраця, обговорення та колективний пошук рішень [5].

Таким чином, використання мультимедійних технологій на уроках інформатики в початковій школі стає не лише засобом полегшення засвоєння навчального матеріалу, але й потужним інструментом виховання активного, зацікавленого та творчого учня. Саме завдяки мультимедіа навчання перетворюється на динамічний процес, що максимально відповідає потребам і особливостям сучасних дітей.

Уроки з мультимедійним супроводом допомагають ефективно вирішувати наступні дидактичні завдання: сформулювати мотивацію до навчання взагалі; засвоїти базові знання з предмета; сформулювати навички самоконтролю.

Дану технологію можна розглядати як пояснювально-ілюстративний метод навчання, основним призначенням якого є організація засвоєння інформації на основі сполучення навчального матеріалу з його зоровим сприйняттям.

У початковій школі урок інформатики має бути максимально наочним, динамічним та орієнтованим на активну діяльність учнів. Тому мультимедійні

засоби доцільно інтегрувати на всіх етапах уроку – від мотивації та пояснення нового матеріалу до закріплення знань та підсумкової рефлексії [7].

На етапі мотивації доцільно використовувати мультимедійні відеофрагменти, яскраві анімації або інтерактивні презентації, які створюють навчальну проблемну ситуацію. Наприклад, урок може починатися з короткого мультфільму чи відео-історії про героя, який стикається з певною проблемою, пов'язаною з комп'ютерами чи інформаційними технологіями. Це викликає інтерес і налаштовує учнів на активне сприйняття нового матеріалу.

На етапі пояснення нового матеріалу вчитель може використовувати інтерактивні слайди, схеми, відеоуроки або освітні симуляції. Так, замість сухого теоретичного пояснення можна показати відео про роботу комп'ютера, програму чи гру, у якій дитина наочно бачить, як функціонують алгоритми або як працюють файли. Особливо ефективними є демонстрації з можливістю взаємодії: учні натискають на певні кнопки чи об'єкти на екрані, щоб отримати нову інформацію [5].

Закріплення матеріалу може відбуватися через інтерактивні тренажери чи мультимедійні ігри. Наприклад, учні виконують завдання на класифікацію об'єктів, розв'язують прості алгоритмічні задачі у формі квесту, збирають «пазли» з комп'ютерних термінів чи створюють невелику анімацію. Це дозволяє поєднати навчання з грою, що особливо важливо для молодших школярів, адже саме ігрова діяльність є для них природною формою пізнання.

Творчі завдання із використанням мультимедіа є ще одним потужним інструментом розвитку пізнавальної активності. Наприклад, учні можуть створити власну презентацію на тему «Мій комп'ютер», зробити слайд-шоу із зображеннями та власними малюнками, записати короткий відеоролик або придумати і намалювати героя для майбутньої навчальної гри. Подібні завдання стимулюють креативність, розвивають комунікаційні навички й формують у дітей почуття відповідальності за результат своєї роботи [8].

Групові форми роботи з мультимедійними ресурсами також мають значний потенціал. Учні можуть працювати у командах, створюючи спільні презентації або невеликі інтерактивні проєкти. Така діяльність вчить їх взаємодіяти, домовлятися, розподіляти обов'язки, що є важливим не лише для навчання, а й для подальшого соціального розвитку.

Варто зазначити й роль онлайн-платформ та освітніх програм. Використання електронних підручників, інтерактивних тестів чи віртуальних лабораторій допомагає організувати навчання в індивідуальному темпі, що особливо корисно для учнів із різним рівнем підготовки. Діти отримують можливість одразу бачити результат своєї роботи, виправляти помилки та вдосконалювати навички [8].

Отже, застосування мультимедійних технологій у навчанні молодших школярів є ефективним засобом розвитку їхньої пізнавальної активності. Вони сприяють підвищенню мотивації, забезпечують різні канали сприйняття інформації, стимулюють самостійність та творчу діяльність. В умовах цифровізації освіти мультимедіа має стати не додатковим, а органічним

елементом освітнього процесу, особливо на уроках інформатики, де формується інформаційна культура учнів. Таким чином, застосування мультимедійних технологій на уроках інформатики не обмежується лише ілюстративною функцією. Це комплексний інструмент, який дозволяє реалізувати сучасні педагогічні підходи – діяльнісний, особистісно орієнтований, інтерактивний, ігровий. Завдяки цьому навчальний процес стає для молодших школярів цікавим, доступним і водночас результативним.

Список використаних джерел

1. Андрієвська В.М., Олефіренко Н.В. Мультимедійні технології у початковій ланці освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2010. №2 (16).
2. Захарова Н.І., Впровадження інформаційних технологій в навчальний процес. Початкова школа. 2008. с. 33-48.
3. Кочерга О. Психофізіологічні особливості сприймання навчальної інформації молодшими школярами. Початкова школа. 2010. № 6. С. 5-9.
4. Пищик О. В. Методика використання мультимедіа-технологій на уроці. Класному керівнику. Усе для роботи. Х. : ВГ «Основа». № 2 (50), 2013. С.18-23.
5. Підгорна В. В. Методика та педагогічні умови впровадження мультимедійних технологій. Українська мова і література в школі. 2009. № 1. С. 55 - 61.
6. Пономаренко Л. Мультимедійна підтримка навчального процесу. Початкова освіта. №1-2 . 2012. С. 16
7. Чернякова О.І. Використання мультимедійних засобів навчання на уроках у початковій школі. Молодий вчений. 2016. №5 С. 393-397.
8. Шакотько В. В. Методика використання ІКТ у початковій школі: навч.-метод. посіб. АПН України, Ін-т інформ. технологій і засобів навчання. – К. : Редакція «Комп'ютер», 2008. 127 с.